คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชาชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๒/๒๕๔๖ **วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๖**

เรื่อง หัวหน้าพรรคพลังธรรมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

หัวหน้าพรรคพลังธรรม (นายไชยวัฒน์ สินสุวงศ์) ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ของพรรคพลังธรรม ในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๔ เป็นการประชุมใหญ่ตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ ขอให้เพิกถอนคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมตามกฎหมายต่อไป

ข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคพลังธรรม ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เรียกว่า “ข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓)” เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔ พรรคพลังธรรมได้มีหนังสือถึงคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค สมาชิกพรรค และผู้แทนสมาชิกพรรค ขอเชิญประชุมใหญ่สามัญสมัชชาพรรค ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในวันเสาร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการตุลาการพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค แต่ในวันดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุม ๙๓ คน จากจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมด ๒๒๙ คน ไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๖ ประธานที่ประชุมจึงเรียกประชุมใหม่ในวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๔ โดยการประกาศตามเครื่องขยายเสียงขอใช้ข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๖ ซึ่งกำหนดว่ามีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุม ปรากฏว่าการประชุมในวันดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมประชุม ๕๔ คน ที่ประชุมได้มีการเลือกประธานกรรมการตุลาการพรรค และกรรมการตุลาการพรรคอีก ๖ คน กำหนดให้มีกรรมการบริหารพรรค ๔๔ คน โดยเลือกเพิ่มอีก ๒๐ คน แล้วมีมติเลือกกรรมการบริหารพรรค

ให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรค หลังจากนั้นได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมในวันดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องทราบ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ขอให้ผู้ร้องส่งเอกสารเพิ่มเติม ทั้งให้ชี้แจงเพิ่มเติมด้วย ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ แจ้งให้ผู้ร้องทราบว่า ผู้ถูกร้องพิจารณาแล้ว ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ดังกล่าว เนื่องจากการประชุมใหญ่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ฯ ผู้ร้องได้ขอให้ผู้ถูกร้องทบทวนตามความเห็นของคณะกรรมการตุลาการพรรค แต่ไม่ได้รับการทบทวน ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องนี้เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ แล้วแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจง

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๔ สรุปว่า เมื่อผู้ร้องได้แจ้งถึงมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งมีการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๒๐ คนด้วยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ได้ตรวจสอบเอกสารที่ผู้ร้องจัดส่งให้ผู้ถูกร้องแล้ว ปรากฏว่ายังไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ถูกร้องจึงให้ผู้ร้องส่งเอกสารเพิ่มเติม และให้ผู้ร้องชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียกประชุมใหญ่สามัญในวันดังกล่าว หลังจากผู้ร้องได้ส่งเอกสาร และชี้แจงเพิ่มเติมแล้ว สำนักงาน กกต. จึงได้นำเรื่องเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง และคณะกรรมการที่ปรึกษา ฯ เห็นว่า การเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมกระทำในที่ประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๒๑ และข้อ ๓๖ ประธานที่ประชุมจึงแจ้งให้ที่ประชุมที่ไม่ครบองค์ประชุมในวันนั้นด้วยวาจาทราบว่า ขอเชิญท่านสมาชิกสมัชชาพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ โดยมีวาระการประชุมเดิม ซึ่งผู้ร้องแจ้งว่าสมาชิกสมัชชาพรรคผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานที่ประชุมแจ้งไปยังสมาชิกสมัชชาพรรคคนอื่นด้วย นั้น ไม่เป็นการแจ้งให้สมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมสมัชชาพรรคทุกคนทราบ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๓๓ ประกอบข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ ส่วนที่ผู้ร้องขอให้ผู้ถูกร้องทบทวนการไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามความเห็นของคณะกรรมการตุลาการพรรค โดยผู้ร้องอาศัยอำนาจตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๑๐๓ (๔)

มอบให้คณะกรรมการตุลาการพรรคซึ่งมีอำนาจตีความข้อบังคับพรรคพิจารณา นั้น กระทำขึ้นภายหลังที่ผู้ถูกร้องพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคซึ่งได้ยุติไปแล้ว ทั้งข้อบังคับพรรคพลังธรรมฉบับใหม่ก็มีข้อความในเรื่องการประชุมกำหนดไว้เหมือนกันกับฉบับเดิม ผู้ร้องต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกประชุมเช่นเดียวกัน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง

พิจารณาแล้ว ตามคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคพลังธรรม ผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ถึงผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง แจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ เพื่อขอให้ผู้ถูกร้องตอบรับการเปลี่ยนแปลงตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาในวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ ผู้ร้องได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้อง โดยหนังสือลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๔ ว่าผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม เนื่องจากการประชุมใหญ่ในวันดังกล่าวไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ หลังจากนั้น วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องว่า คณะกรรมการตุลาการพรรคพลังธรรมได้พิจารณาถึงการประชุมใหญ่สามัญในครั้งนั้นแล้ว เห็นว่าเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ แล้ว และขอให้ผู้ถูกร้องทบทวนการตอบรับดังกล่าว วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องยังคงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงเช่นเดิม

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีว่า การประชุมใหญ่สามัญสมัชชาพรรคพลังธรรม ประจำปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ เป็นการประชุมใหญ่ตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ หรือไม่ และการที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมชอบหรือไม่

พิเคราะห์แล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพร้อมกับนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง ...” และวรรคสองบัญญัติว่า “คำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้...(๕) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง” เมื่อได้รับคำขอดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนแล้วถึงจะรับจดแจ้ง

การจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นได้ ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ... (๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง ... (๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง ... (๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ... และ (๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง ...” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วน ให้นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ...” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ...” ซึ่งมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ว่า “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียน ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียน” ส่วนการดำเนินการของพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” และหลังจากนายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง (๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง (๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เหรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น...” และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม...”

คดีนี้ พรรคพลังธรรม มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดแจ้งไว้ต่อนายทะเบียน เป็นการแจ้งจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๒๐ คน จากเดิม ๒๔ คน จนครบ ๔๔ คน แล้วมีมติเลือกกรรมการบริหารพรรคให้ดำรงตำแหน่งภายในพรรค ได้แก่ รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค และนายทะเบียนพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ เหตุที่มีการประชุมเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมในวันดังกล่าว เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคไม่ครบองค์ประชุม ซึ่งข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๒๑ กำหนดว่า “ที่ประชุมใหญ่เรียกว่าที่ประชุมสมัชชาพรรค ประกอบด้วย (๑) คณะกรรมการบริหารพรรค (๒) ผู้แทนสาขาพรรคทุกสาขา (๓) ผู้แทนสมาชิกจำนวนสองร้อยคนที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกพรรค ...ฯลฯ...” ข้อ ๓๓ กำหนดว่า “ให้ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ แต่กรณีที่มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้กำหนดระเบียบวาระตามคำร้องขอ” ข้อ ๓๕ กำหนดว่า “การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้ง จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมด้วยระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่การเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๖” ซึ่งข้อ ๓๖ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “การประชุมสมัชชาพรรคต้องมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม” และวรรคสอง กำหนดว่า “ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนด วัน เวลา และสถานที่ประชุม การประชุมครั้งนี้จะมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุม”

สำหรับการประชุมใหญ่สามัญ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ นั้น ปรากฏตามคำร้องและคำชี้แจง ของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ฟังได้ตรงกันว่า นายปรีชา เดชทองจันทร์ ประธานที่ประชุมได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบด้วยวาจาผ่านเครื่องขยายเสียงว่า การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมจึงไม่สามารถดำเนินการประชุมตามวาระการประชุมได้ และได้เชิญสมาชิกสมัชชาพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ เวลา ๐๕.๐๐ น. ณ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน จำกัด ถนนรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ตามข้อบังคับ ข้อ ๓๖ วรรคสอง โดยมีวาระการประชุมเดิม สมาชิกสมัชชาพรรคผู้เข้าประชุมได้รับทราบและได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานที่ประชุมแจ้งไปยังสมาชิกสมัชชาพรรคท่านอื่นด้วย

ดังนั้น เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๕ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรค การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค การเลือกหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค โฆษกพรรค และกรรมการบริหารอื่น ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค และตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๕ ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้งจะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมระเบียบวาระการประชุม การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๔ เป็นการประชุมครั้งที่สอง เนื่องจากการประชุมครั้งแรกในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ มีจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคไม่ครบองค์ประชุมและนัดประชุมใหม่ในวันรุ่งขึ้น การนัดประชุมในครั้งที่สองจะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบตามข้อบังคับ ข้อ ๓๕ การที่ประธานที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคเพียงบางส่วนเฉพาะที่มาประชุมในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔ ทราบนั้น จะถือว่าได้แจ้งสมาชิกสมัชชาพรรคคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวแล้วไม่ได้ เพราะข้อบังคับข้อ ๓๖ วรรคสองที่กำหนดว่า ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม และการประชุมครั้งนี้จะมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุมนั้น จะแปลความให้ขัดกับข้อ ๓๕ ไม่ได้ การแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบต้องเป็นไปตามหลักการแสดงเจตนาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘ และมาตรา ๑๖๙ ที่ว่า การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า มีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาทราบ ส่วนการแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า ก็ให้มีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนานั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา การเรียกประชุมด้วยวาจาโดยผ่านเครื่องขยายเสียงในที่ประชุมเฉพาะผู้เข้าร่วมประชุมให้รับทราบ แม้จะฝากไปบอกสมาชิกคนอื่น ๆ ที่มิได้มาประชุมด้วย ไม่อาจถือได้ว่าผู้ที่ไม่มาประชุมได้ทราบการเรียกประชุมในวันนั้นแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องพิจารณาเห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งได้มีมติแก้ไขเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคด้วยนั้น ไม่มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. ๒๕๔๑ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓) ข้อ ๓๓ ประกอบข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารของพรรคพลังธรรมนั้น ชอบแล้ว ส่วนการที่ผู้ร้องได้นำเรื่องเข้าพิจารณาในคณะกรรมการตุลาการพรรค

ให้ตีความข้อบังคับ ตามข้อบังคับ ข้อ ๑๐๓ (๔) ภายหลังจากทราบว่า ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค และได้ยื่นหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ทบทวนการไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องพิจารณาแล้ว เห็นว่า การตีความข้อบังคับพรรคของคณะกรรมการตุลาการพรรคกระทำขึ้นภายหลังที่ผู้ถูกร้องพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงยุติไปแล้ว จึงไม่มีเหตุผลหักล้างข้อพิจารณาของผู้ถูกร้องนั้น เป็นการถูกต้องแล้วเช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงให้ยกคำร้อง

นายศักดิ์ เตชาชาญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ